

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ ไปยังเขตพื้นที่และสถานศึกษาโดยตรง จึงเป็นแนวโน้มของการบริหารการศึกษา ที่จะให้อิสระกับโรงเรียนมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น สามารถกำหนดรูปแบบกิจกรรมในการบริหารและจัดการศึกษาภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรของตัวโรงเรียนได้อย่างอิสระ ผู้บริหารโรงเรียนจะดำเนินการบริหารได้โดยอิสระ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีทักษะความคิดรวบยอด สามารถมองเห็นภาพรวมและความสัมพันธ์ของการศึกษาได้ทั้งระบบ นำปัญหาและความต้องการของโรงเรียนและชุมชน มากำหนดเป็นนโยบายและทิศทางในการบริหารและ จัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างสอดคล้องและเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

จากรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาโดยพิจารณาความก้าวหน้า ปัญหาตลอดจนอุปสรรค พบว่า ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษามีปัญหาและอุปสรรคมากในการนำไปปฏิบัติ ซึ่งปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว จะแก้ไขได้ต้องเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2546, หน้า 24) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องรับผิดชอบต่อการดำเนินงานของบุคลากรภายในโรงเรียน (James & Connolly, 2000, p. 140) หน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษา คือ สนับสนุนให้มีการจัดทำหลักสูตร กำหนดเป้าหมายการเรียนการสอน สนับสนุนผู้ปกครอง หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ยังถูกกำหนดให้อยู่ในฐานะผู้นำที่จะต้องดูแลรับผิดชอบตามตำแหน่งที่เป็นตัวกำหนด ความเป็นผู้นำ แม้ว่าผู้นำไม่จำเป็นต้องเป็นผู้บริหาร แต่ผู้บริหารก็ควรจะเป็นผู้นำ (Hoy & Miskel, 2001, p.393) ดังที่ สมเกียรติ พ่วงรอด (2551, หน้า 10-11) กล่าวไว้ในรายวิชาสัมมนาการบริหารการศึกษาว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวจักรสำคัญที่จะกระตุ้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อดำเนินกิจกรรมการบริหารงานโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายปลายทางการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องถือว่าคนเป็นผู้นำไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาแบบเจ้านายผู้ทรงอำนาจ ในฐานะผู้นำจะต้องเป็นตัวแทนของกลุ่ม ผู้ควบคุมดูแลงานการบริหาร ผู้ประสานประโยชน์ให้บุคลากรในโรงเรียนทำงานให้โรงเรียนได้ประสิทธิผลสูงสุดและมีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีนโยบายในการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษา โดยการปฏิรูปการศึกษากำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไว้ คือ การปฏิรูปโรงเรียนหรือสถานศึกษา ปฏิรูปครู บุคลากรทางการศึกษา ปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีบทบาทในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา ผลจากการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่มุ่งพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข ความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาการจัดการของสถานศึกษาและการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา จะประสบความสำเร็จ ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ คุณลักษณะที่ดีและคุณธรรมของผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้นำของบุคลากรในสถานศึกษา (สินินธร จันทรผิง, 2546, หน้า 1)

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาจะต้องแสดงออกซึ่งภาวะให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ คน เวลา สถานที่ ตลอดจนสภาพแวดล้อมในบริบทดังกล่าว ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจะสะท้อนให้เห็นถึงผลการจัดการการศึกษาและการบริหารงานในสถานศึกษา ดังที่ อรรถณพ พงษ์วาท (2540, หน้า 58) กล่าวไว้ว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารมีความจำเป็นต้องสร้างความสมดุลระหว่างภารกิจของโรงเรียนกับบุคลากรผู้ทำงาน ทำอย่างไรจึงจะให้งานที่มีประสิทธิภาพและครู มีความสุขในการทำงานคือให้ทั้งงานและทั้งใจของผู้ทำงาน นอกจากนี้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านปัจจัย มาตรฐานที่ 20 กำหนดไว้ว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการบริหารจัดการ ตัวบ่งชี้ คือ ผู้บริหารผู้มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาที่ทันกับการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องและผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับ จิรประภา เอี้ยวเจริญ (2550, หน้า 3) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาเป็นสำคัญ เช่นเดียวกับ สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ และสุทธิลักษณ์ สมิตะสิริ (2540, หน้า 83) กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานให้บรรลุผลสำเร็จโดยเฉพาะในสภาวะการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกอย่างรวดเร็ว ทางโรงเรียนย่อมได้รับผลกระทบจากข้อจำกัดทางการบริหารที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและเวลาที่โรงเรียนจะเป็นองค์กรแห่งชัยชนะที่ยั่งยืนได้ ย่อมต้องการความสามารถในการนำที่ดีพอของผู้บริหารและการยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา

จากการศึกษาและประเมินพฤติกรรมการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทุกจังหวัด(สำนักนายกรัฐมนตรี้, 2542, หน้า 84) พบว่าจำนวนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในด้านภาวะผู้นำนั้นมีจำนวนมากถึง 6,339 คน คิดเป็นร้อยละ 71.4 ส่วนผู้ที่ผ่านเกณฑ์ มีเพียง 2,542 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 เท่านั้น เมื่อพิจารณาถึงประสพการณ์ที่เคยได้รับการอบรมด้านการบริหารพบว่า ผู้ที่เข้ารับการอบรมไม่เกิน 5 ครั้ง มีจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 79.6 รองลงมาคือ เข้ารับการอบรมมา 6 - 10 ครั้ง จำนวนร้อยละ 10 ที่ได้รับการอบรมเกิน 10 ครั้ง รวมกันแล้วจำนวน ร้อยละ 5.2 และผู้ที่ไม่ระบุเรื่องนี้

มีมากถึงร้อยละ 5.2 ระดับการศึกษาที่เรียนมาทางด้านบริหารการศึกษาโดยตรง มีจำนวนที่น้อยเป็นสิ่งที่บอกได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะมีความรู้และความเข้าใจในภาวะผู้นำที่น้อยอีก ทั้งยังการได้รับการฝึกอบรมที่น้อย ก็แสดงถึงโอกาสในการเรียนรู้หรือ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องก็มีอยู่ในระดับที่ต่ำ จากงานวิจัยตามที่ได้กล่าวมา พบว่า ภาวะผู้นำเป็นกุญแจสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษาและต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังนั้น การที่จะพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิผลของสถานศึกษาให้เป็นผลสำเร็จจะต้องกระทำโดยผ่านกระบวนการของภาวะผู้นำของสถานศึกษาและสร้างความเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เกิดขึ้นกล่าวโดยสรุปคือ ปัญหาของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่ต่ำและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของภาครัฐอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลมากขึ้น รวมทั้งพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลเกิดขึ้นในภาพรวมทั้งหมด จนส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษาในภาพรวมของจังหวัด ดังที่ วาโร เฟิงส์วีสต์ (2549, หน้า 4) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนนับเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษาและประสิทธิผลขององค์กรทางการศึกษา นักวิชาการหลายท่านให้ความเห็นตรงกันว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นผู้บริหารนับว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทย คุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษามักแปรปรวนไปตามผู้นำเสมอ ซึ่งหน้าที่ของผู้นำที่สำคัญนั้นจะต้องจัดการภายในองค์กรเพื่ออำนวยความสะดวกให้ทรัพยากรที่เป็นตัวคน และวัตถุประสงค์ประสานเข้าด้วยกัน สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำองค์กรให้สามารถดำเนินไปได้ ผู้นำที่มีความสามารถจะทำให้ผู้ได้บังคับบัญชามีความขยันขันแข็ง สามัคคีมุ่งมั่น เต็มใจและมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนด้วยแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นมาตรฐานระดับชาติ ซึ่งดำเนินการโดยหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับชาติ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่หรือได้รับมอบหมาย การประเมินผลดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษาของชาติ แล้วนำผลการประเมิน ไปวางแผนดำเนินการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการศึกษาของชาติ ในขณะเดียวกันก็สามารถส่งผลย้อนกลับไปให้สถานศึกษาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้ ดังนั้นสถานศึกษาจะต้องเตรียมผู้เรียนให้เข้ารับการประเมินด้วยความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการประเมิน ให้ความร่วมมือในการประเมินอย่างเต็มความสามารถและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และเงื่อนไขอย่างเคร่งครัด ซึ่งการประเมินผลการเรียนระดับชาติจะช่วยให้สามารถเปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติได้อย่างสมเหตุสมผลและยังสามารถประเมินได้ทั้งผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการตาม

หลักสูตรและความถนัดทางการเรียนและเพื่อเป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (ศิริทิพย์ บุญน้อย, 2549, หน้า 6) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับช่วงชั้นที่ 3 เป็นพื้นฐานของการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถ เพื่อเป็นแนวในการสร้างความถนัดทางการเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 ต่อไป

ตามรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียนของกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ระบุว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 34.82 อย่างไรก็ตาม รวมทั้งสภาพการบริหารจัดการศึกษาในแผนปฏิบัติการราชการ ประจำปีงบประมาณ 2551 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 (กลุ่มนโยบายและแผน, 2551, หน้า 9) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ และมีบางวิชาต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นผ่านของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2550 จากการสอบนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียน วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา เท่ากับ 48.28, 34.33, 34.43, 27.66 และ 42.69 ตามลำดับ ในขณะที่ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เท่ากับร้อยละ 37.72 และมีนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มที่ต้องปรับปรุง ร้อยละ 42.22

ดังนั้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยดังกล่าว จำนวนทั้งสิ้น 22 โรงเรียน ส่วนโรงเรียนที่มีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยดังกล่าว จำนวนทั้งสิ้น 29 โรงเรียน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระหว่างโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ ในช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลภาวะผู้นำของฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001, pp. 402- 403) ซึ่งได้เสนอแนวคิดในการวัดประสิทธิผลของผู้นำทางการศึกษาตามตัวชี้วัด ได้แก่ การรับรู้และการยอมรับ (perceived and reputation) ความพึงพอใจ (satisfaction) และการบรรลุเป้าหมาย (goal attainment) ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ให้สูงขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระหว่างโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ ในช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ ในช่วงชั้นที่ 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธดิตถ์ เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา วิชยฐานะ ประสบการณ์และประเภทของสถานศึกษา

3. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาระหว่างโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ ในช่วงชั้นที่ 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธดิตถ์ เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา วิชยฐานะ ประสบการณ์และประเภทของสถานศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระหว่างโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ ในช่วงชั้นที่ 3 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธดิตถ์ เขต 1 ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองในการบริหารโรงเรียน เพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับช่วงชั้นที่ 3 ในสถานศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธดิตถ์ เขต 1 จำนวน 1,589 คน (กลุ่มนโยบายและแผน, 2551, หน้า 25-27)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธดิตถ์ เขต 1 จำนวน 320 คน ซึ่งการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรยามาเน่ (Yamane, 1973, p.108) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อน 0.05 จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน สุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครูจากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่

2.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 อายุ

- 1) น้อยกว่า 30 ปี
- 2) 30 - 39 ปี
- 3) 40 - 49 ปี
- 4) ตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป

2.1.3 วุฒิการศึกษา

- 1) ปริญญาตรี
- 2) สูงกว่าปริญญาตรี

2.1.4 วิทยฐานะ

- 1) ชำนาญการ
- 2) ชำนาญการพิเศษ
- 3) เชี่ยวชาญ
- 4) เชี่ยวชาญพิเศษ
- 5) ไม่มีวิทยฐานะ

2.1.5 ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษา

- 1) น้อยกว่า 5 ปี
- 2) 5 - 10 ปี
- 3) 11 - 15 ปี
- 4) ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป

2.1.6 ประเภทของสถานศึกษา

- 1) โรงเรียนขยายโอกาส
- 2) โรงเรียนมัธยมศึกษา

2.1.7 ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยระดับชาติ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานีเขต 1 ในปีการศึกษา 2550

- 1) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ
- 2) ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับประสิทธิผลภาวะผู้นำของฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001, pp. 402- 403) ได้เสนอแนวคิดในการวัดประสิทธิผลของผู้นำทางการศึกษาตามตัวชี้วัด ประกอบด้วย

- การรับรู้และการยอมรับ (perceived and reputation)
- ความพึงพอใจ (satisfaction)
- การบรรลุเป้าหมาย (goal attainment)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายและขอบเขตของคำที่ใช้ดังนี้
 ผู้บริหารและครู หมายถึง ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 1

ประสิทธิผลภาวะผู้นำ หมายถึง ประสิทธิภาพการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารซึ่งสามารถวัดได้จากตัวชี้วัด 3 ด้าน ได้แก่ การรับรู้และการยอมรับ ความพึงพอใจ และการบรรลุเป้าหมาย

การรับรู้และการยอมรับ หมายถึง การรับรู้ของผู้บริหารและครู ในความรู้ความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหาร ความน่าเคารพยกย่อง ความมีชื่อเสียงและผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีความมุ่งมั่น มีขวัญ กำลังใจ มีความศรัทธา มีความสนใจและทัศนคติที่ดีส่งผลให้งานนั้นมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล รวมทั้งความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ

การบรรลุเป้าหมาย หมายถึง การบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ดังต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 11 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงานและพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบครบวงจร

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

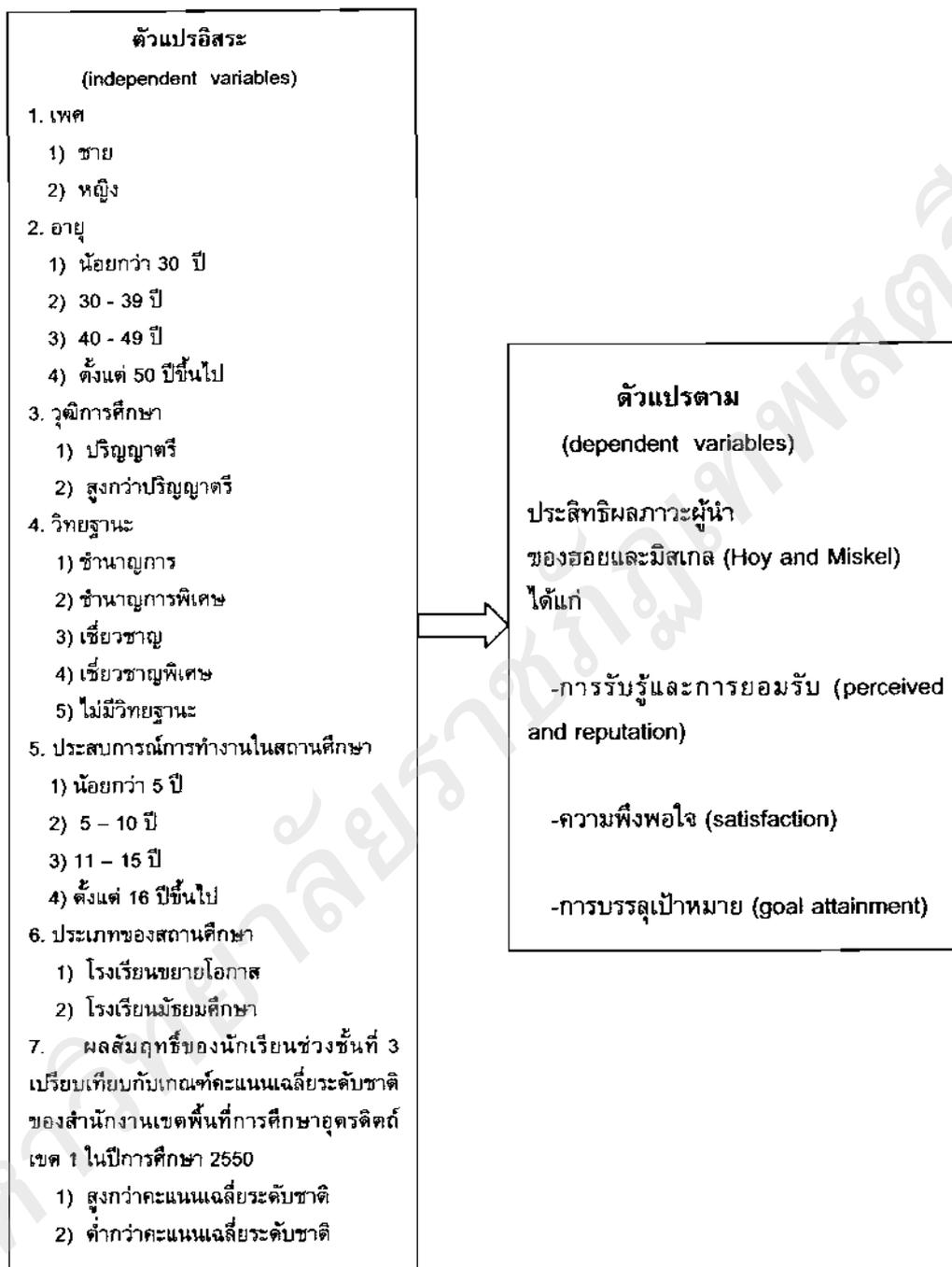
มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย

มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติในช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 จำนวน 51 โรงเรียน จำแนกได้ ดังนี้ โรงเรียนขยายโอกาสและโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งหมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษา ค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นการศึกษาประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระหว่างโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ ในช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ตาม แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลภาวะผู้นำของฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001, pp.402- 403) ได้เสนอแนวคิดในการวัดประสิทธิผลของผู้นำทางการศึกษาตามตัวชี้วัด ได้แก่ การรับรู้และการยอมรับ (perceived and reputation) ความพึงพอใจ (satisfaction) และการบรรลุเป้าหมาย (goal attainment) ดัง ภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระหว่างโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ ในช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา วิทยฐานะประสบการณ์ และประเภทของสถานศึกษา